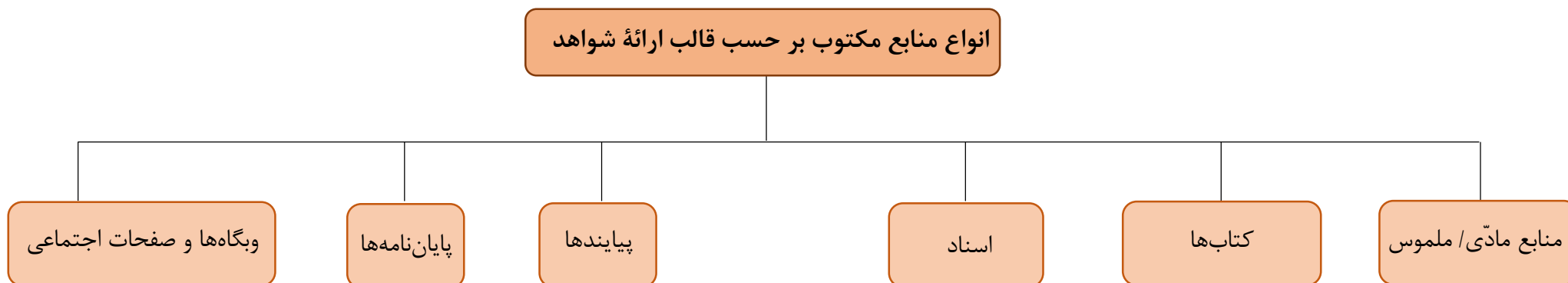

منبع‌شناسی تاریخ معماری ایران (منابع مکتوب)

تابستان ۱۴۰۱

ایکوموس

منابع مکتوب تاریخ و به تبع آن تاریخ معماری ایران بر حسب ارائه شواهد تاریخی در شش گروه قابل طبقه‌بندی هستند:

برخی از مهمترین انواع هر یک از این گروه- منبعها بر حسب محتوا یا قالب ارائه شواهد:

الف) منابع مادی/ ملموس:

- لوح نوشته
- سنگ نوشته
- دیوارنوشته
- کتیبه
- و ...

ب) کتابها:

- کتابهای تاریخ شامل تاریخهای عمومی، تاریخهای محلی و جغرافیا، سیر و مغازی، مقاتل، فتن و حروب، خراج و فتوح، تاریخهای دودمانی، تکنگاریها درباره عملکرد فرماندهان در دوره فرماندهی خود، انساب، طبقات، وزارت و دیوانسالاری، فرق و مذاهب، سالنامهها و روزشمارهای تاریخی، خداینامهها، شاهنامهها، تاریخهای حماسی و اسطوره‌ای، تاریخهای وزارت
- کتابهای معماری، تاریخ معماری، باستان‌شناسی، مرمت، هنر، گردشگری (این شامل همه کتابها از جمله کتابهای مجموعه مقالات، مجموعه سخنرانیها و تاریخهای شفاهی مکتوب نیز می‌شود).
- کتابهای دستورکار و دستورالعمل مانند سیاست‌نامهها، فتوت‌نامهها، حسیبه‌ها، آئین‌نامهها، پندنامهها، آداب الملوک
- کتابهای جغرافیا، ممالک، اقالیم، شهرنامهها، سفرنامهها، سیماها، کتابهای راهنمای گردشگران، مزارات و مقابر
- کتابهای خاطرات (خاطره‌نویسی‌ها)
- تراجم احوال، سرگذشت‌نامهها و زندگی‌نامهها (بیوگرافیها و اتوبیوگرافیها) و تذکرهها و یادنامهها
- کتابهای آسمانی، متون فقهی و مذهبی
- کتابها و متون ادبی، دیوان اشعار، داستانها، حکایتها، افسانهها، مناظرات
- یادنامهها و تذکرهها
- دانشنامهها، فرهنگ‌نامهها، لغت‌نامهها و دایره‌المعارفها، شناسنامه‌نگاریها، معجمها
- کتابهای علمی (طب، هندسه، ریاضیات و ...)
- کتابهای حاوی اسناد

ج) اسناد

- وقف‌نامهها

- بیع نامه‌ها، بنچاق‌ها، قولنامه‌ها، اسناد بیع شرط، صلحنامه‌ها و ...
 - گزارش‌ها
 - استیفاها، سیاق‌ها، اسناد مالیاتی، اسناد حسابداری و حسابرسی
 - سیورغال‌ها، اسناد اقطاع و تیول، بخشش نامه‌ها و ...
 - یادداشت‌ها و دست‌نوشته‌های شخصی، علمی و ...
 - نامه‌ها و منشآت شامل: اخوانیات (نامه‌های دوستانه)، سلطانیات (نامه‌های رسمی رهبران و پادشاهان/ احکام پادشاهی)، دیوانیات (نامه‌های اداری)، عاشقانه، خانوادگی و خصوصی
 - مناشیر (منشورها)، بیانیه‌ها
 - یادداشت‌ها و دست‌نوشته‌های شخصی، علمی و ...
- (د) پایاندها اعم از پایاندهای حقیقی و شبه یا غیر پایاندها.
- پایاندهای حقیقی: نشریات ادواری، مجله‌ها، روزنامه‌ها و هفته‌نامه‌ها، فروست یا مجموعه‌ها، سالنامه‌ها، گزارش همایش‌ها و انتشارات دولتی
- غیر با شبه پایاندها اعم از پایاندهای مشروط (ترکیبی از پایاندها و تک‌نگاشت‌ها)، ساختگی (ویرایش منظم و پی‌در پی یک اثر) و دنباله‌ها (تک‌نگاشتی که به صورت جزء جزء نگاشته می‌شود و تصمیم به تکمیل آن گرفته شده است. مانند لغتنامه‌ای که جزء جزء ارائه می‌شود).
- (ه) پایان نامه‌ها
- (و) وبگاه‌ها و صفحات اجتماعی

۱ - پایاند: اصطلاح پایاند برای نشریاتی به کار می‌رود که به صورت متوالی و نامحدود منتشر می‌شوند. پایاند اصطلاحی عام است که ادواری‌ها، مجله‌ها، روزنامه‌ها، سالنامه‌ها، گزارش‌های سالانه، مجموعه تک‌نگاشت‌های شماره‌دار، مجموعه مقالات سمینارهای سالانه انجمن‌ها و ... را شامل می‌شود.